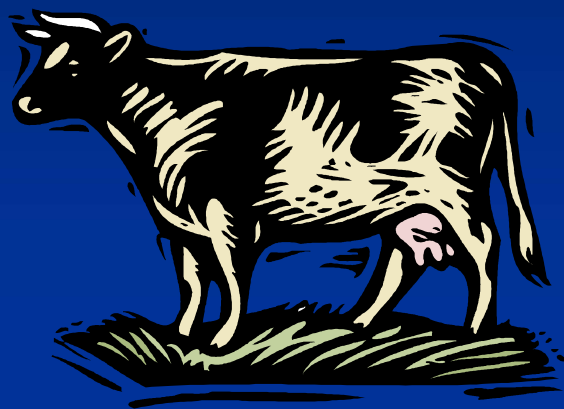

Den förbisedda huvudrollen

CITAT

[D]et är naturligt och fördelaktigt för kroppen att styras av själen och för känslorna att styras av intellektet och förnuftet. Om de däremot vore jämlika, eller själen var underordnad kroppen, skulle det vara skadligt för dem båda. Hos människor och andra levande varelser är det på samma sätt; tama djur är bättre till sin natur än vilda, och det är mycket bättre för dem att styras av en människa, ty därigenom tryggas deras överlevnad. Vidare är männen starkare av naturen och kvinnorna svagare, och de förra bestämmer medan de senare lyder. På samma sätt måste det vara när det gäller människor generellt. Det finns de, som skiljer sig lika mycket från varandra som själen från kroppen och människorna från djuren; så är det med dem, vilkas funktion det är att arbeta med kroppen och som inte kan åstadkomma något bättre. Dessa människor är slavar av naturen, och för dem är det bäst att vara underordnade detta styre, liksom för de ovannämnda.

Aristoteles 384-322 f Kr, *Politiken*

En av Västerlandets mest citerade

Den fullvärdiga formen i den hierarkiska ordningen

Kropp

Känslor

Djur

Kvinna

Kroppsarbetare

Slav

Främling

Icke vanlig kropp

Själ

Förnuft

Människa

Man

Icke kroppsarbetare

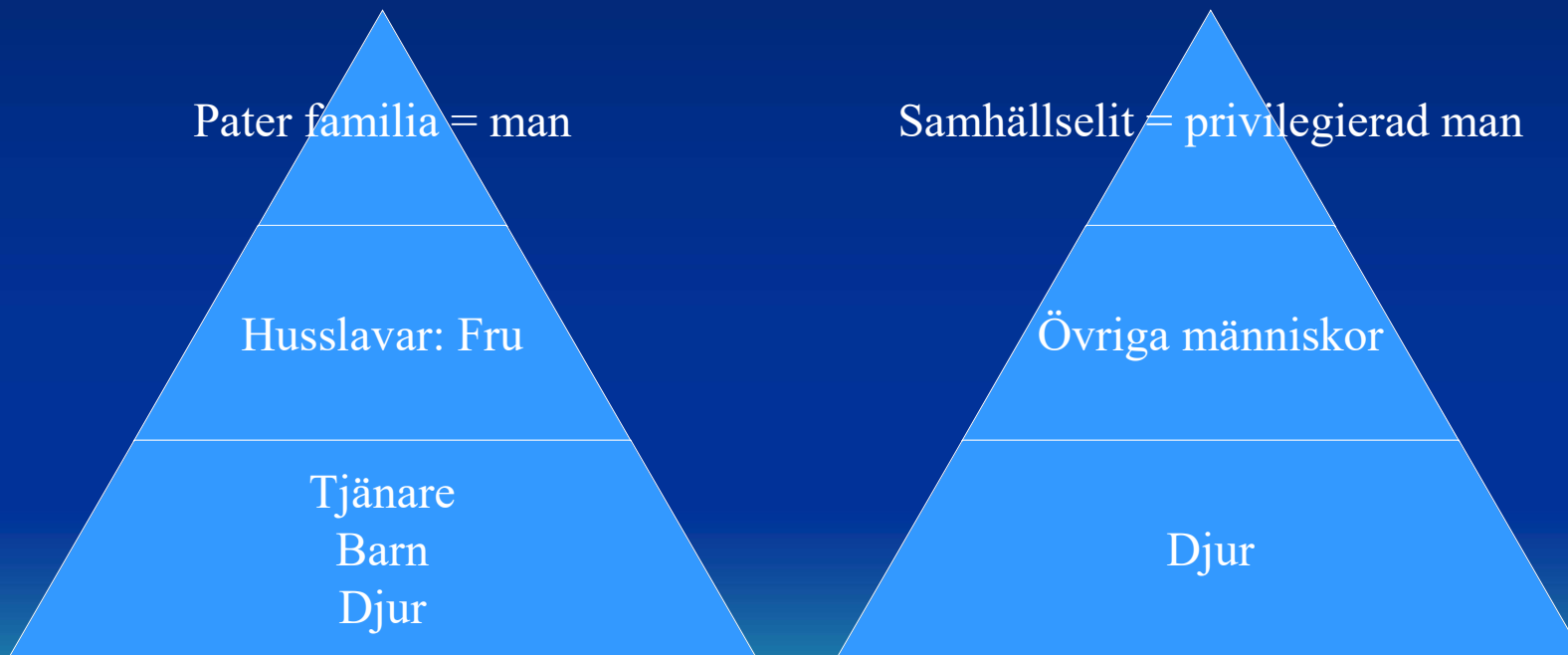
Fri medborgare

In-grupp/egna gruppen

Vanligformad kropp

Maktpyramiden: den patriarkala familjen – samhället

Maktpyramiden: relationen till djuren som förebild

Fullvärdig människa = den som låter döda djur för föda.

Denna föda = fullvärdigt protein för de fullvärdiga.

Födan erhålls med våld/vapen, skapar förhållningssätt mot de andra, träningsarena för att skaffa sig makt över de övriga människorna som görs delaktiga i ordningen genom att producera, odla, föda upp, slakta, bereda, tillaga, servera maktdemonstrationen kött från dödade djur

Övriga djurarter: utgör material för den sociala ordningen, kött = "utsläckt kropp"

Relationen till djuren

Rättfärdigar underordning av människogrupper

Så som (eliten förhåller sig till) djuren så kvinnor
så kroppsarbetare så slavar så främlingar: 'som
djur'

Relationens karaktär: *dominans* i fångenskap
(domesticering) alternativt våld – jakt/krig –
dödande (utrotning/förintande)

Hur de andra bör behandlas, Aristoteles igen:

”[K]rigskonsten är på sätt och vis ett naturligt sätt att förvärva egendom – jakten är ju en del av krigskonsten. Man bör tillgripa den mot djur och mot de människor, som trots att de är bestämda att lyda, ändå inte vill det, eftersom denna typ av krig är rättfärdig av naturen.”

Underordning/domesticering/kuvning

förslavande *alternativt*:

Krig/utrotning

"Får inte en man i Europa göra vad han vill med sin boskap? Så bör han också kunna göra med sina män här, för överallt är dessa, med allt som tillhör dem, att betrakta som husbondens egendom, på samma sätt som oskäligen djur i Nederländerna."

(Jan Pieterszoon Coen, en av grundarna av nederländsk kolonialism, enligt författaren Pramoedya Ananta Toer i: *Exile*, sid 22)

<

Författaren J M G Le Clézio om Söderhavet: "Där det växte sandelträd högg man ner dem. Man fiskade ohämmat sjögurkor och valar, man massakrerade fåglar och havssköldpaddor. När det till slut bara fanns människor kvar gjordes de till slavar hos plantageägarna i Queensland och på Fiji och hos gruvägarna på Nya Kaledonien."

(I: *Raga*, sid 91)

Huvudrollen – hyperexploatering

De andra djuren utnyttjas av en människoelit, utnyttjandet ses som ett uttryck för *naturens ordning* fast det är ett uttryck för människors kulturval

Utnyttjandet får rättfärdiga elitens underordning av människogrupper

Djuren kan ses som orsak till och får bära ansvar både för förtrycket av dem själva och förtrycket av underordnade människogrupper

IDAG

Människorättskampen har – i teorin –
segrat: alla människor föds jämlika och
med rättigheter

Idag används liknelsen 'som djur' – inte
som tidigare för att rättfärdiga orätt – utan
för att visa hur något är orätt mot en erkänt
underordnad grupp:

Kulturens upprätthållande tekniker

1. Tillskrivning av egenskaper
2. Projicering
3. Överdrift
4. Osynliggörande
5. Förlöjligande
6. *Syndabockar: spottkopp och språngbräda*
7. *Söndring*
8. Paternalism

”De gamla behandlas som djur.”

(Serie om åldringsvården på SVT i maj 2009)

Döljer agenten, skämmer ena gruppen, osynliggör den andras läge:

”De gamla/fångar/barn behandlas *så illa* som djur *behandlas av vissa människor.*”

Som djur

Den ologiska följden av en förbisedd relation:

Ingen vill bli behandlad som djur –
ändå ska djuren fortsätta behandlas
som ingen vill bli behandlad?

Andra varelser som *språngbräda*

Istället:

”Den som själv reducerats till paria men finner tröst i att betrakta någon annan som än lägre stående godkänner i princip det som görs mot henne eller honom.” David Oppenheimer, österrikisk-judisk psykolog och feminist (morförälder till djuretikern Peter Singer) om det bedrägliga i denna frigörelsestrategi

Vem/vilka vinner på att vi ställer förfördelade kategorier mot varandra?

Maktpyramiden globalt idag

Samhällselit (manlig) – en tiondel av mänskligheten
äger 85 procent av världens egendom

Övriga människor – delaktiga i produktionen, och idag i konsumtionen
kvinnor 20 procent av parlamentsplatserna, i majoritet bland de
1,4 miljard fattigaste

Övriga djurarter: "djur" – slakt, utrotningshot

Fascistisk matematik

”EU satsar 100 gånger mer på en europeisk ko än en människa i södra Afrika”

(Pressmeddelande för FN-rapporten Human Development 2004)

Synliggör rollen/relationen

”EU satsar 100 gånger mer på *att döda* en europeisk ko *för att välbärgade och/eller ’vita’ människor ska kunna producera och äta det de menar är gott och normalt och som de tjänar pengar på att sälja till oss alla* än en människa i södra Afrika”

Kostnader för att blunda för djurens lidande/huvudroll i människosamhället

Bidraget till miljö- och vattenkrisen

Bidraget till klimatkrisen

Bidraget till den globala svälten

Bidraget till hälsorisker/pandemier

Präglingen av kulturen: avtrubbning/banalt dödande/svaghetsförakt. *Våldet mot människor tar språng i våldet mot djuren*

Det naturalistiska misstaget

= ÄR lika med BÖR

Från hur något är, eller har varit, kan inte
automatiskt slutledas hur något bör vara

Vad göra?

Ny politik som ruckar på köttnormen / köttismen och därmed köttnormativiteten:

Språket. Släpp in nya definitioner på 'kött', 'mjölk', 'bonde', 'lantbruk'

Bildning. Folkbilda – medvetandegör animalieindustriernas påverkan via ägande, reklam, tidningar, tv, utbildningar. Analysera hur medierna får oss att se antroandrocentrism och köttnormativitet som normalt fast det är en nykolonial kosttradition.

Reformer. Ställ om från dödsbruk till jordbruk

Solidarisk matematik

Varför inte rikta om subventionerna från köttindustrin, exempelvis till åldringsvården respektive kvinnorörelser i södra Afrika?

Pröva att tänka tvärtom:

Andra djurs välfärd är snarare en förutsättning för vår egen välfärd.

Möjlighet: kulturval i betydelsen möjliga val i varje kultur och samhälle, utvecklingen är inte en naturlag

Ingen är fri förrän alla är fria

Läs vidare

*Skönheter och odjur. En kritik av djur –
människa-relationen (2005)*

Aristotle revisited. I: *Global harms*. Red
Ragnhild Sollund (2008)

Kontakt: djuretik@comhem.se

<http://www.lisagalmark.se>

